

Rapport fra arkeologisk registrering

Detaljreguleringsplan Oppheim 10/279, Frøya

Skule Spjelkavik, 18.11.2020

Saksnr.	202000405
Tiltak	Detaljreguleringsplan for Oppheim 10/279
Kommune, gnr/bnr	Frøya, 10/8/1, 10/139, 10/279,
Tiltakshaver	Thomo eiendomsutvikling AS v/Jon Arne Tørum
Registreringsmetode	Maskinell sjakting, prøvestikking, overflateregistrering
Tidsrom for registrering	23.04.-06.05.2020
Deltakere i felt	Arkeologer: Frode Iversen og Skule Spjelkavik Maskinfører: Adrian Vaagø, KN Entreprenør AS
Timer i felt inkl. reise	131,5
Timer for- og etterarbeid	27

INNHOOLD

1 Sammendrag	3
2 Bakgrunn for undersøkelsen.....	3
3 Metode og dokumentasjon	4
3.1 Registreringsmetoder	4
3.2 Dokumentasjon	5
4 Området	5
4.1 Topografi og landskap	5
4.2 Tidligere funn i området	7
5 Om undersøkelsen	8
6 Konklusjon	11
7 Litteratur	12
8 Vedlegg	12
8.1 Liste over prøvestikk	13
8.2 Liste over sjakter.....	17
8.3 Kart over prøvestikk	18
8.4 Kart over sjakter	20

FIGURLISTE

Forsidebilde: Frode Iversen registrerer nord i planområdet. Tatt mot: Ø. Foto: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

Figur 1: Adrian Vaagø fra KN Entreprenør AS.....	4
Figur 2: Oversiktskart over planområdet	5
Figur 3: Oversiktsfoto. Øst i planområdet er det til dels svært bratt ned mot sjøen.....	6
Figur 4: Strandlinjekurve for Oppheim, Frøya	7
Figur 5: Oversiktskart over kjente funn i nærområdet.....	8
Figur 6: Åpning av sjakt 1. Frode Iversen overvåker.....	9
Figur 7: Sjakt 5, med sjakt 4 i bakgrunnen.....	10
Figur 8: Steinansamling midt i planområdet. Frode Iversen i bakgrunnen.....	11

1 SAMMENDRAG

I forbindelse med detaljreguleringsplan for Oppheim 10/279 varslet Trøndelag fylkeskommune behov for arkeologiske registreringer av området i henhold til kulturminnelovens § 9. Dette ble gjennomført i april-mai 2020.

Det ble åpnet i alt 20 sjakter – hvorav ingen var funnførende. I tillegg til dette ble det gravd 28 prøvestikk – hvorav ingen var funnførende. Området ble også overflateregistrert, uten at det ble påvist kulturminner synlig på overflaten.

2 BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Alle kulturminner eller spor etter menneskelig virksomhet fra før reformasjonen, det vil si før år 1537, er automatisk fredete etter § 4 i kulturminneloven (kml), og i henhold til gjeldende forskrifter til kulturminneloven er fylkeskommunen delegert ansvaret for å ivareta de samlede verneinteresser knyttet til kulturminner i plan- og utbyggingssaker. Fylkeskommunen kan derfor kreve arkeologiske registreringer før en eventuell godkjenning av planen/tiltaket, jf. kml.

Tiltakshaver har etter kulturminnelovens § 9 plikt til å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner. Det vil som regel innebære en befaring eller registrering av det aktuelle planområdet av arkeolog fra fylkeskommunen. Tiltakshaver for denne registreringen var Thomo eiendomsutvikling AS v/ Jon Arne Tørum.

Hensikten med undersøkelsen var å få klarhet i om det kunne påvises automatisk fredete kulturminner som kunne komme i konflikt med tiltaket.

Figur 1: Adrian Vaagø fra KN Entreprenør AS bak spakene på sin 15t Hyundai gravemaskin. Tatt mot: Ø. Foto: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

3 METODE OG DOKUMENTASJON

3.1 Registreringsmetoder

Det berørte området ble undersøkt ved bruk av gravemaskin, såkalt maskinell søkesjaktning, der det åpnes sjakter på 2-3 m bredde med ca. 10 m avstand ved hjelp av gravemaskin. Med denne metoden vil kulturminner som er skjult under matjorda framtre som flekker med avvikende farge og konsistens i undergrunnen.

I undersøkelsen ble det benyttet en 15 tonns Hyundai gravemaskin med en 1,4m bred pusseskuff. Gravemaskinfører var Adrian Vaagø fra KN Entreprenør AS.

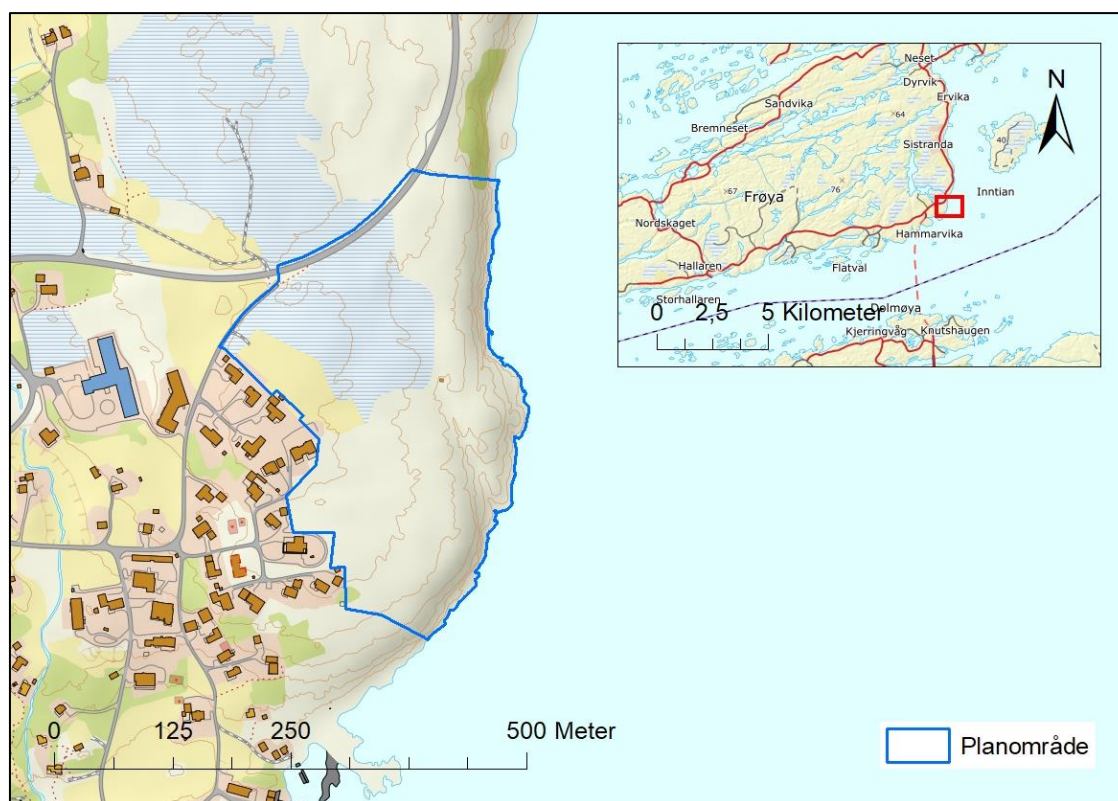
Det berørte området ble undersøkt ved prøvestikking, der det graves hull på ca. 40x40 cm ned til berg eller uberørt undergrunn. Med denne metoden vil kulturminner være synlige som lag med avvikende farge og konsistens i sidene (profilen) på hullet. Man kan også gjøre funn av gjenstander, f.eks. flintbiter eller keramikk. Jordmassene soldes der hvor det er anledning til dette, ellers gjennomgås de manuelt.

Det berørte området ble undersøkt ved visuell overflateregistrering. Det vil si at arkeologer går over det aktuelle området til fots og ser etter og kartfester automatisk fredete kulturminner som er synlige på overflaten, f.eks. gravhauger, rydningsrøyser, bautasteiner og fangstgroper.

3.2 Dokumentasjon

Alle sjakter og prøvestikk ble dokumentert med tekst og foto, og ble målt inn med Altus NR3 DGPS med CPOS signalkorreksjon. Foto ble tatt med en Apple Iphone 7 (12mp kamera). Kartene ble utarbeidet i ArcMap versjon 10.6.1.

4 OMRÅDET

Figur 2: Oversiktskart over planområdet. Kartframstilling: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

4.1 Topografi og landskap

Landskapet er preget av kystlynghei, med sparsommelig vegetasjon. Flere steder ligger det eksponerte bergframspring, med lommer av dyp myr imellom. Det ble observert flere hekkende sjøfugler i området, samt et rypepar. Mot sjøen heller terrenget delvis stupbratt nedover, spesielt i SØ og NØ. Midt på den østlige siden av planområdet gikk det en smal, hellende renne orientert S/SØ-N/NV, som gjorde det mulig å komme ned til fjæresteinene fra plataet ovenfor.

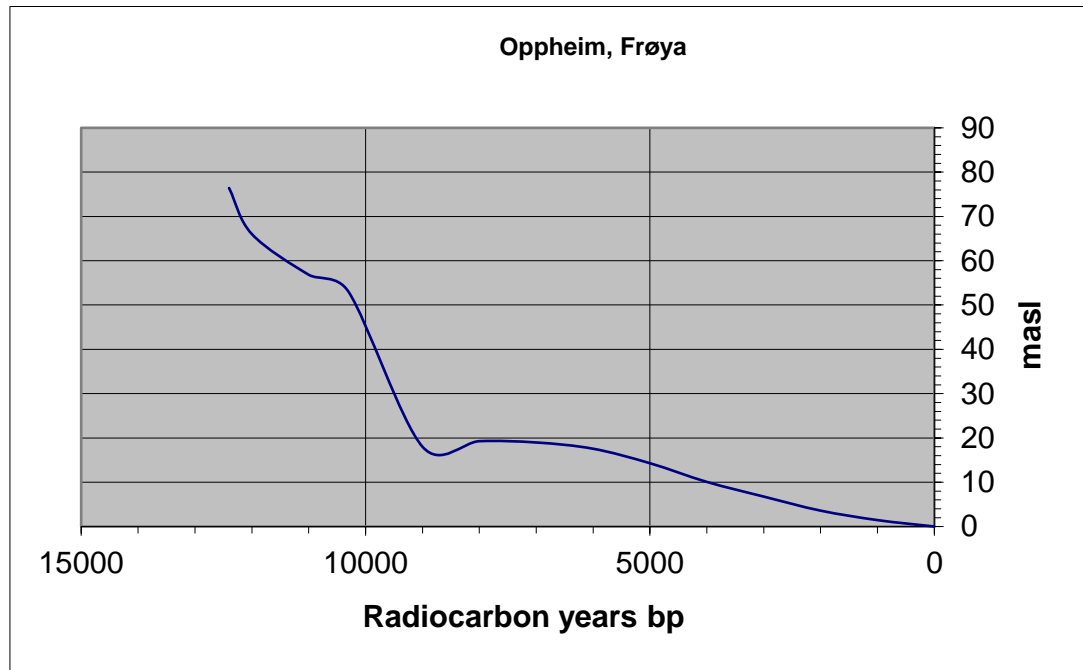
Innledende undersøkelser med jordbor viste at undergrunnen for det meste bestod av berg, med enkelte lommer med løsmasser. NV i planområdet er det et drenert beitemarksområde, hvor undergrunnen viste seg å være svært undulerende med bergframspring og grove løsmasser i form av grov grus og stein.

Figur 3: Oversiktsfoto. Øst i planområdet er det til dels svært bratt ned mot sjøen. Tatt mot: S. Foto: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

Området er svært værutsatt, ettersom det er lite som gir ly for vinden fra de fleste vindretninger. Under feltarbeidet blåste det stort sett fra Ø, hvor vinden kommer rett inn fra Frohavet.

Havnivåkurvene for stedet viste at det var potensiale for funn fra hele eldre steinalder, men det var imidlertid få områder som virket egnet for bosetting fra denne perioden.

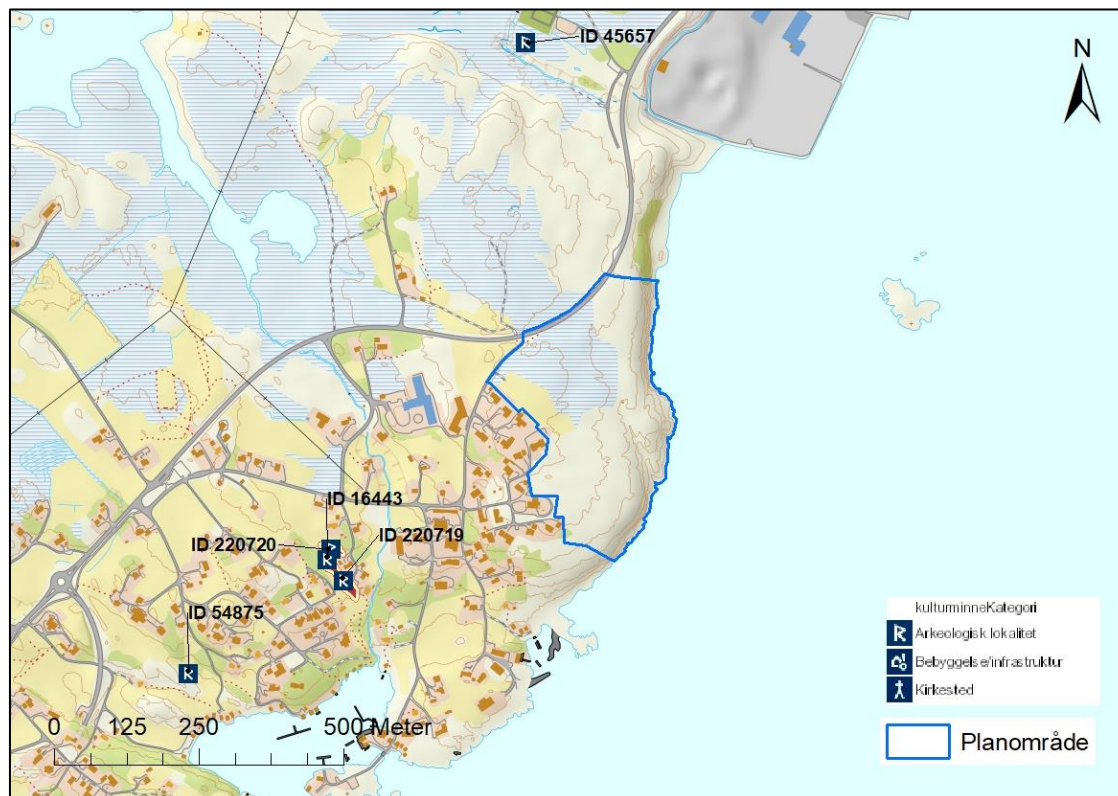

Figur 4: Strandlinjekurve for Oppheim, Frøya. Isobase: 53. Utarbeidet etter skjema produsert av David N. Simpson, mars 2001 (jfr. Svendsen & Mangerud, 1987; Bondevik, Svendsen & Mangerud, 1998).

4.2 Tidligere funn i området

Det har blitt gjort flere funn fra forhistorisk tid i området tidligere (se figur 4).

Om lag 450m nord for planområdet ligger ID 45657, Frøyas eneste gravhaug. Haugen har en litt utradisjonell plassering, ettersom den ligger i kanten av ei myr i et lavt søkk/dalføre. Det har blitt postulert at det kan ha ligget et gårdsanlegg like ved, som nå har blitt overgrodd av myrtorv (jf. beskrivelse av kulturminnet i Askeladden).

Figur 5: Oversiktskart over kjente funn i nærområdet. Kartframstilling: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

V/SV for planområdet, mot Hammarvågen, ligger det flere steinalderlokaliteter, samt en plassering for et løsfunn:

- **ID 16443.** T16695 Et redskapsemne av mørk rødlig skifer, funnet i 1948.
- **ID 54875.** Steinalderlokalitet med funn av flintavslag. Lokaliteten ligger mellom 5-10moh, noe som indikerer en datering til bronsealder.
- **ID 220719.** T27557 Steinalderlokalitet på innmark. Datert eldre steinalder. Funn av avslag og kjerne av flint og kvarts.
- **ID 220720.** T27558 Steinalderlokalitet på innmark. Datert eldre steinalder. Funn av avslag, skraper, flekke og borspiss av flint.

Disse funnene kan antyde at det mer skjermete området rundt Hammarvika har vært et mer ettertraktet bosetningsområde i forhistorisk tid.

5 OM UNDERSØKELSEN

Det var stort sett oppholdsvær, med kald østavind, gjennom hele feltarbeidet. Det var enkelte regnbyger innimellom, men stort sett la været ingen hindringer i veien for gjennomføringen av registreringer.

Figur 6: Åpning av sjakt 1. Frode Iversen overvåker. Tatt mot: V. Foto: Skule Spjeltkavik/Trøndelag fylkeskommune.

Den første dagen i felt ble det gjennomført innledende undersøkelser av planområdet, hvor mulige funnflater ble kartlagt ved hjelp av jordbor. Det ble deretter åpnet et fåtall prøvestikk på den vestlige siden av planområdet, inn mot den delen av planområdet som går over til gnr./bnr. 10/139.

Påfølgende dag begynte vi med maskin på den drenerte beitemarka V/NV i planområdet (se figur 5). I de første to sjaktene var det fine løsmasser under torva, men ingen funn. Vi så ikke behov for å sette prøvestikk i disse sjaktene. Videre mot NV var undergrunnen mer ujevn og steinete. Torva var også tykkere og våtere her, noe som gjorde det til dels vanskelig å grave.

Etter at sjaktinga på innmarka var ferdig, forflyttet vi oss nedover i terrenget til enkelte myrlommer som hadde et visst funnpotensiale. Her var myra stedvis svært dyp og våt, og det var en viss fare for å kjøre fast maskina. Vi la en plan for hvordan vi skulle gå fram, og sjaktene ble lagt igjen med en gang vi var ferdig. I disse mindre sjaktene ble det satt prøvestikk i undergrunnen.

Figur 7: Sjakt 5, med sjakt 4 i bakgrunnen. Bildet viser tydelig den ujevne undergrunnen med berg og blautmyr. Tatt mot: Ø. Foto: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

Da sjaktinga var fullført gikk vi over terrenget for å se etter mulig kystrøyser, samt å sette fire prøvestikk i den smale renna Ø i planområdet (se vedlegg 8.3).

Rett sør for den østlige enden av sjakt 1 ble det funnet en liten ansamling med steiner som virket å ligge oppå torva (se figur 7). Steinansamlingen var om lag 2,6x4m stor, og bestod av kantete forholdsvis stor stein (eks. 86x42x30cm). Steinene lå i en spredt samling, ikke en tydelig haug. Den største steinen stod ca. 45cm opp fra marka rundt. Det ble stukket en del med jordbor rundt steinhaugen, for å undersøke om det kunne ligge flere steiner under torva – men dette var ikke tilfelle. Ettersom det var flere spor etter torvtaking i området, ble det konkludert med at det kunne være en rydning av stein i den forbindelse.

Figur 8: Steinansamling midt i planområdet. Frode Iversen i bakgrunnen. Tatt mot: N. Foto: Skule Spjelkavik/Trøndelag fylkeskommune.

6 KONKLUSJON

Ved denne arkeologiske registreringen ble det ikke påvist noen nye automatisk fredete kulturminner.

Skule Spjelkavik, arkeolog
Trøndelag fylkeskommune

7 LITTERATUR

Bondevik, S., J. I. Svendsen & J. Mangerud 1998. Distinction between the Storegga tsunami and the Holocene marine Transgression in the coastal basin deposits of western Norway, *Journal of Quaternary Science*, 13(6): 529-537.

Simpson, D. N. 2001: Excel spreadsheet prepared March 2001

Svendsen, J. I & J. Mangerud 1987: Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross-section of Western Norway, *Journal of Quaternary Science*, 2:113-132.

8 VEDLEGG

7.1 Liste over prøvestikk

7.2 Liste over sjakter

7.3 Kart over prøvestikk

7.4 Kart over prøvestikk

8.1 Liste over prøvestikk

PSNR	PS_STATUS	SOLD_STATU	MÅL	DYBDE	PROFIL_BES	MERKNAD
1	Negativt	Ikke soldet	40x40	70	1) Kompakt myrtorv, 70cm, 2) Berg med tynt lag av forvittringsgrus over	Ble lurt av vertikal renne med forvitringssand langs stein ved stikking med jordbor
2	Negativt	Ikke soldet	30x30	40	Våt myrtorv ned på forvitret berg	
3	Negativt	Ikke soldet	40x40	50	1) Myrtorv, 40-45cm, 2) Tynt sjikt med torv iblandet fin grus og sand, 5cm 3) "Råttent" berg	
4	Negativt	Vannsoldet	30x30	40	Veldig våt myrtorv ned berg med noe sand som kan være forvitret berg	
5	Negativt	Vannsoldet	40x40	48	1) Myrtorv, 35cm, 2) Mørk gråsvart silt, 6cm, 3) Tynt sjikt med fin grus/sand, 1-2cm, 4) Stein/berg	Varierende dybde fra 33-48cm pga stein/berg
6	Negativt	Vannsoldet	40x40	40	Våt myrtorv ned på berg med noe sand som trolig er forvitret berg	
7	Negativt	Vannsoldet	40x40	50	1) Myrtorv, 31cm, 2) Svartgrå silt, 7cm, 3) Gråbrun grus, sand og stein, 4-6cm, 4) Hardpakket stein og grus	Varierende dybde, 31-50cm

8	Negativt	Vannsoldet	40x40	40	1) Brun myrtorv, tynt sjikt med lya brunlig grus ned mot lag 2, 20cm, 2) Svart siltig humus, 6cm, 3) Brunlig grus og sand, enkelte knyttnevestore steiner, 13cm	Noe varierende dybde pga stein. Profil i S virker noe omrota under torva, mulig pga røtter eller dyreganger.
9	Negativt	Vannsoldet	50x50	50	Ser ut til å være samme gruslag i bunn som prøvestikk 7 og 8. har en stor stein i bunn som kan være del av grunnfjellet.	
10	Negativt	Vannsoldet	40x40	52-70	1) Mørk svart humus med to steiner (påførte masser?), 30cm, 2) Brun myrtorv, 27cm, 3) Brunlig grus og sand, 15cm, 4) Berg	Varierende dybde pga hellende berg i bunn
11	Negativt	Vannsoldet	40x40	40	Tykk myrtorv med sand, grus og mindre stein i bunn. noen større steiner finnes også i bunn, men disse kan være grunnfjell	
12	Negativt	Vannsoldet	40x40	73	1) Brun myrtorv, 45cm, 2) Mørk svartbrunt, "sotig", 6-8cm, 3) Brunlig grus og sand, 20cm, 4) Stein/berg	
13	Negativt	Vannsoldet	40x40	20	1) Brunlig sand, 20cm	

14	Negativt	Ikke soldet	40x70	24	1) Myrtorv, 20cm	"Minisjakt" for å undersøke hvorvidt en forhøyning i terrenget kunne være en røys
15	Negativt	Ikke soldet	40x40	22	1) Brunlig sand og grus, noe mer grus mot bunnen, 22cm, 2) Berg	
16	Negativt	Ikke soldet	40x40	59	1) Våt myrtorv, 54cm, 2) Brungrå sand og grus, 5cm 3) Stein/berg og kompakt grus	
17	Negativt	Vannsoldet	45x54	46	Tykk og våt myrtorv over grus som kan være forvitret berg. grusen ser ut til å ligge over grunnfjellet	
18	Negativt	Ikke soldet	40x65	26	1) Myrtorv, noe mørkere "sotig" siste cm mot bunn, 26cm, 2) berg	Stikk for å undersøke røyspotensial
19	Negativt	Ikke soldet	50x45	36	1) Myrtorv, siste par cm er mørk grå delvis sort grusblandet torv, forvitningsgrus 36cm, 2) Berg	Ps for å sjekke røyspotensiale
20	Negativt	Ikke soldet	40x40	11	1) Grov grålig grus og sand, mer kompakt grus og stein mot bunn	
21	Negativt	Ikke soldet	40x40	15	1) Grålig grus og sand, 15cm	
22	Negativt	Tørresoldet	40x40	75	1) Brun myrtorv, 47cm, 2) Svart, kullholdig siltig torv, 6cm, 3) Gråhvit løs	

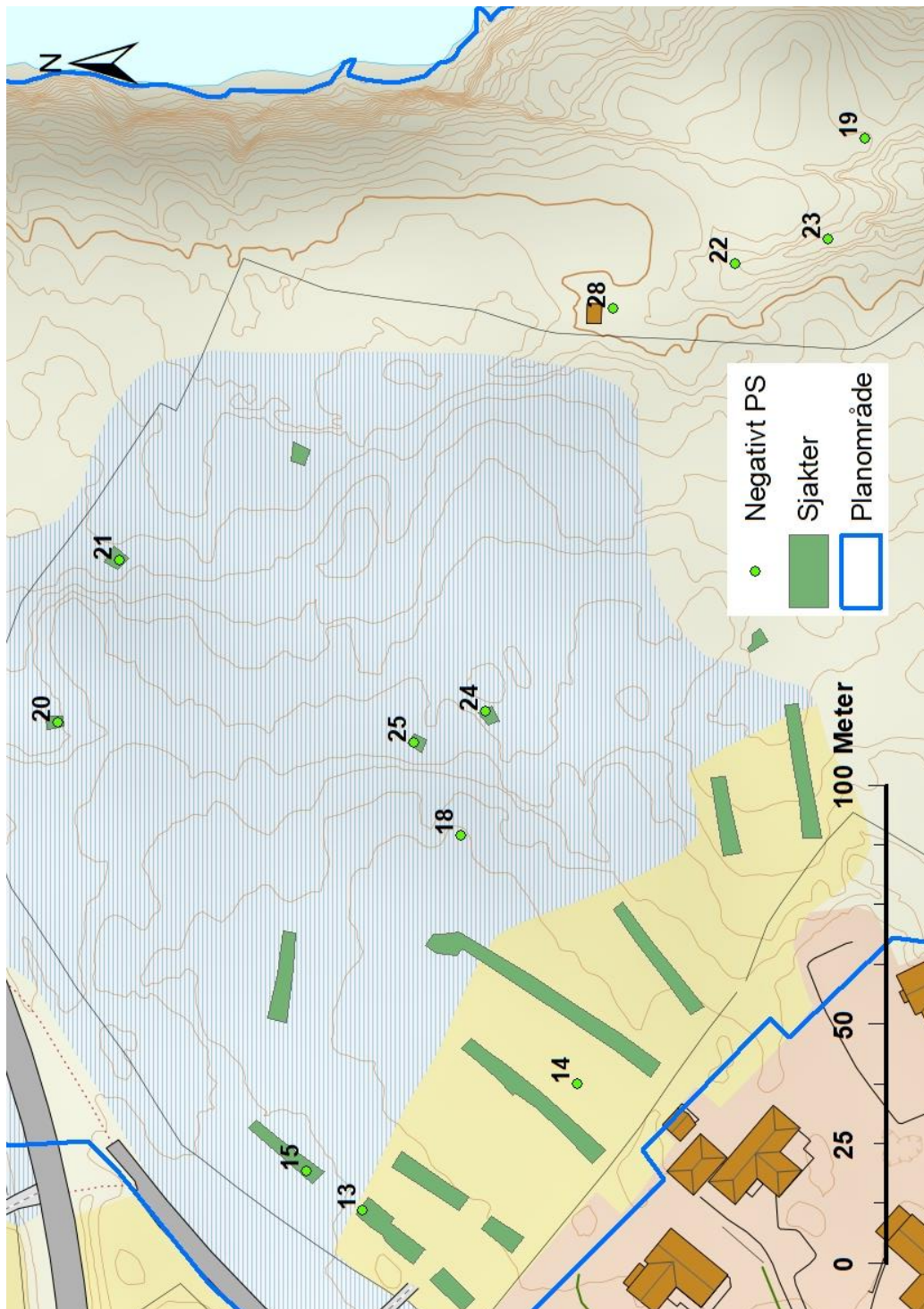
					grus, noe sand. Enkelte knyttnevestore steiner, 25cm++	
23	Negativt	Tørrsoldet	49x46	47	Humøs jord av mørkebrun farge ned på stein, sand og grus som ligner på forvitret grunnfjell	
24	Negativt	Tørrsoldet	40x40	16	1) Grov, grå grus og sand, 16cm	
25	Negativt	Ikke soldet	40x40	15	1) Grålig grus og sand, 15cm (bunnen av ps delvis stor stein)	
25	Negativt	Ikke soldet	40x40	15	1) Grov grålig grus og sand, 15cm	
26	Negativt	Tørrsoldet	40x40	15	1) Fin gråbrun sand, bunn delvis berg, 15cm	
27	Negativt	Tørrsoldet	40x40	12	1) Brunlig grus og sand, delvis stein/berg i bunn, 12cm	
28	Negativt	Ikke soldet	40x40	50	1) Myrtorv, 50cm, 2) berg	

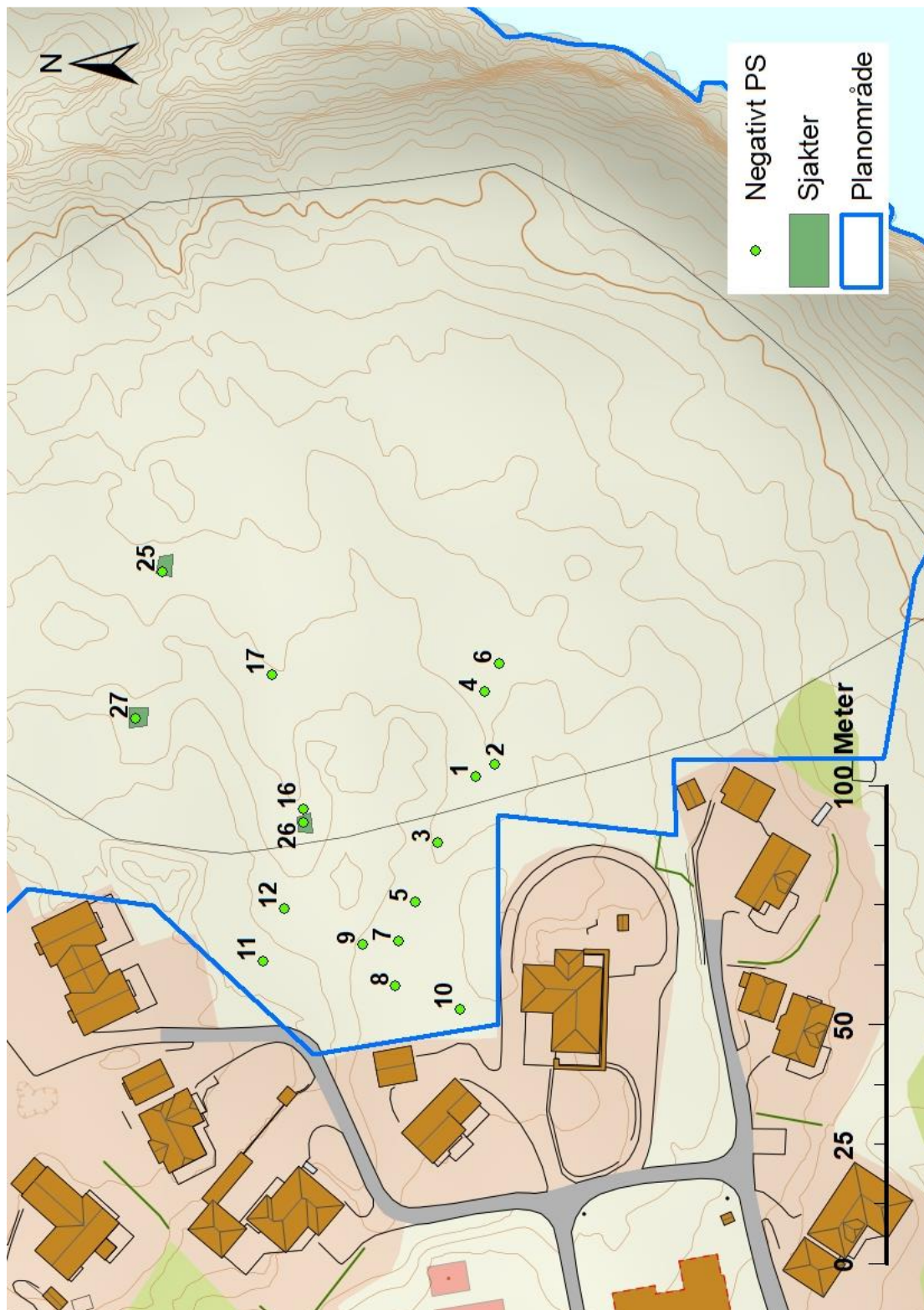

8.2 Liste over sjakter

SJAKT	MATJORD	UNDERGRUNN	MERKNAD
1	Mørk, kompakt myrtorv	Variierende. Stein, grus og sand lengst V og ca 10m inn, deretter berg og større stein. En del drenggrøfter i Ø.	Dybde: 45cm
2	Mørk myrtorv	Lys brun grov grus, sand og stein. Berg 2m ut fra Ø.	Dybde: ca. 45cm
3	Myrtorv	Berg	Dybde: 26-112cm
4	Myrtorv	Berg, liten lomme med grus i NØ	Dybde: 25-90cm
5	Myrtorv	Berg. Enkelte lommer med grå grus og sand. Midt i sjakt, parti med mørk grå silt og sotige kullflekker. Svært vått i SV, 10m ut fra ende.	Dybde: 18-90cm
6	Myrtorv	Berg, noe storstein	Dybde: 50cm
7	Myrtorv	Berg, noe stein og grus i SV	Dybde: ca 70cm
8	Myrtorv	Berg, noe stein	Dybde: 46cm
9	Myrtorv	Stort sett fin brunlig sand med noe grus. En del bergframspring i den nordvestre sia av sjakta. En del større stein helt i sv.	Dybde: 80cm
10	Myrtorv	Sand og fin grus fra SV og 8m in, deretter grover grus, stein og berg	Dybde: 111cm
11	Myrtorv	Stein, brunlig grus og sand, bergframspring innimellom	Dybde: 55-110cm
12	Myrtorv	Stein, grov grålig grus og sand	Dybde: 85cm
13	Myrtorv	Stor stein, grålig grus og sand	Dybde: 115cm
14	Myrtorv	Storstein, grå grus under	Dybde: ca. 3m
15	Myrtorv	Grov, grå grus og sand, en del stein	Dybde: 90cm
16	Myrtorv	Stein, grov grus og sand. Stort sett grålig, spettet med lysere brune flekker	Dybde: 88cm
17	Myrtorv	Berg	Dybde: 72cm
18	Myrtorv	Berg i Ø, ellers gråbrun grus og sand, noe storstein	Dybde: 40-80cm
19	Myrtorv	Delvis berg, stort sett fin brungrå sand	Dybde: 88cm
20	Myrtorv	Delvis berg i S, ellers småstein, brunlig grus og sand	Dybde: 52cm
21	Myrtorv	Grov grus og sand, delvis berg	Dybde: 86cm

8.3 Kart over prøvestikk

8.4 Kart over sjakter

